

Udviklingen i forekomsten af Sølvhejre i Danmark

RASMUS DUE NIELSEN, JACOB STERUP, THOMAS BREGNBALLE, TIMME NYEGAARD, OLE AMSTRUP, PREBEN CLAUSEN, CLAUS LUNDE PEDERSEN, HENRIK HAANING NIELSEN OG HENNING HELDBJERG

(With a summary in English: *Changes in distribution and abundance of Great Egret in Denmark*)

Introduktion

Forekomsten af Sølvhejre *Ardea alba* i Danmark har ændret sig markant i løbet af det seneste århundrede. Fra at være en meget sjælden art er den nu forholdsvis almindeligt forekommende i hele landet, og enkelte steder i landet er den begyndt at yngle.

Sølvhejren har sin primære europæiske udbredelse i landene sydøst og øst for Danmark (Paquet 2020). Fra stort set kun at yngle lokalt i Sydøst- og Østeuropa med bestandsmæssige tyngdepunkter i og omkring Ungarn og Ukraine, har den siden 1970'erne bredt sig og yngler nu i et sammenhængende område fra Sortehavet mod nord til de baltiske lande og det sydlige Finland og med spredte ynglebestande i de fleste

vesteuropæiske lande, nordpå til England, Danmark og Sverige (Hagemeyer & Blair 1997, Ławicki 2014, Paquet 2020).

Sølvhejren forekommer primært i vådområder og er med sin størrelse, farve og adfærd umiskendelig og let at registrere. Dette, kombineret med at danske ornitologer har indrapporteret observationer til DOFbasen og har bidraget til vandfugletællingerne under NOVANA-programmet, har gjort det muligt at give en detaljeret beskrivelse af udviklingen i artens forekomst i Danmark.

Formålet med denne artikel er at beskrive artens status og udvikling til og med 2024. For yngleforekomsten er der dog medtaget data for 2025.

Materiale og metoder

For at beskrive Sølvhejrens forekomst i Danmark igennem hele perioden har vi benyttet alle de væsentligste tilgængelige danske datakilder. For perioden frem til og med 1990 er der benyttet fund godkendt af Sjældenhedsudvalget under Dansk Ornitologisk Forening (DOF), indtil arten udgik af SU-listen fra og med 1991 (Frich & Nordbjærg 1992), for 1991-2004 opgørelser fra Rapportgruppen i Fugleåret (senest Lange 2005) og siden 2005 indtastninger i DOFbasen.

Artens fremgang i både antal og udbredelse betyder, at opgørelser af faktiske, totale antal baseret på tilfældigt indsamlede observationer er vanskelige at foretage. For årene 2005-24 har vi derfor anvendt antallet af områder med forekomst som en slags indeks for udviklingen i forekomsten (jf. Garthe *et al.* 2024, Heldbjerg *et al.* 2025). Hver enkelt observation af Sølvhejre i DOFbasen blev henført til et kvadrat i et landsdækkende gitter af 607 10 × 10 km kvadrater over land (se Fig. A1.1 i det elektroniske Appendiks 1). Fra hvert kvadrat og år benyttede vi den største forekomst fra en enkeltlokalitet i kvadratet. For årene 2005-24 forelå der (i januar 2025) i alt 115 223 observationer af Sølvhejre i DOFbasen, hvoraf kun de 3936 maksimumforekomster i kvadraterne blev anvendt. Disse oplysninger fra kvadraterne er herefter benyttet til at vise den årlige forekomst af Sølvhejre, samt til at belyse udviklingen i forekomsten i Danmark (Fig. A1.2 i Appendiks 1) og i syv forskellige regioner (Fig. A1.3 i Appendiks 1). Vi benyttede de samme syv regioner, som er defineret i Heldbjerg *et al.* (2025).

Artens fænologi i Danmark er belyst ud fra DOFbasens data. Den aktuelle forekomst gennem året er baseret på observationer fra årene 2021-24. Her er der anvendt maksimum-forekomster opgjort i dekader for hvert år og hver lokalitet, hvorefter disse antal blev omregnet til en andel (%) af maksimumantallet i den af årets dekader, som havde den højeste sum. Med henblik på at kunne vurdere, om fænologien har ændret sig, opdelt vi perioden 2005-24 i fem fireårsperioder. Fænologien i hver fireårsperiode blev opgjort på følgende måde: Der blev anvendt den månedlige maksimum-forekomst fra hvert år og hvert kvadrat. Disse antal blev summeret for hver fireårsperiode og herefter omregnet til andelen (%) af maksimumantallet i den af årets måneder, som havde den højeste sum.

Med henblik på at identificere de vigtigste overnatningspladser i Danmark har vi anvendt observati-

oner, hvor det var anført, at fuglene rastede på overnatningspladser eller trak til/fra overnatning.

For at opgøre det samlede antal Sølvhejrer, der opholder sig i Danmark ved midvinter (januar) og i oktober, hvor antallet kulminerer (se nedenfor), har vi benyttet data fra de koordinerede vandfugletællinger under NOVANA-programmet (Nielsen *et al.* 2024) suppleret med data fra DOFbasen. Det samlede antal Sølvhejrer er her opgjort på baggrund af de seneste tællinger (januar 2022-23 og oktober 2022-24).

For Vadehavet, hvor Sølvhejren tidligst forekom regelmæssigt herhjemme, er benyttet oplysninger fra månedlige højvandstællinger i fire specifikke områder, højvandstællinger dækkende hele Vadehavet samt DOFbase-data (se det digitale Appendiks 2).

Ynglebestanden af Sølvhejre er i de fleste år blevet opgjort under DOFs 'Projekt Truede og Sjældne Ynglefugle' (Nyegaard 2025). For at præsentere et samlet overblik over ynglefremkomsten af Sølvhejre i Danmark har vi brugt disse bestandsopgørelser og suppleret med andre kilder, herunder øvrige indtastninger af ynglefund fra DOFbasen og oplysninger fra årsrapporter fra DOFs Rapportgruppe. De fleste ynglefund af Sølvhejre i Danmark vedrører observationer af fugle på rede. Arten kan dog være svær at tælle op, fx hvor den yngler i høje træer sammen med Fiskehejrer *Ardea cinerea*, og i nogle tilfælde er der ikke foretaget en fyldestgørende optælling af reder. Her er der typisk angivet et interval for antal ynglepar, der spænder fra antallet af observerede reder (sikre ynglepar) til et maksimalt antal ynglepar baseret på antallet af observerede fugle (sikre samt mulige ynglepar). Hvor det har været muligt, er der benyttet en drone til at tælle rederne i kolonierne, fx i landets største kolonier i omegnen af Vejlerne.

Med henblik på at beskrive oprindelse og trækveje for de Sølvhejrer, der optræder i Danmark, har vi benyttet alle genfund i Danmark af ringmærkede Sølvhejrer, der frem til juni 2024 var registreret hos Ringmærkningsadministrationen ved Statens Naturhistoriske Museum.

For at beskrive trækket af Sølvhejre i Danmark har vi for årene 2018-24 anvendt observationer fra DOFbasen med adfærds-kategorien 'trækkende'. Observationer, hvor det er anført, at fuglene trækker til/fra fx en overnatnings- eller rasteplass er udeladt. Desuden er åbenlyse dobbeltregistreringer fjernet, så kun maksimumantallet for en given dato og lokalitet er anvendt.

Resultater

Udviklingen i forekomsten

Det første fund af Sølvhejre i Danmark var en nedlagt fugl ved Salten Langsø 13. december 1952 (Christensen 1954), mens den næste blev observeret på Værnengene 27. april 1953 (Brandt & Lund 1953). Herefter fulgte et fund i 1966, tre i 1972, og fra 1980 optrådte arten årligt, men fåtalligt indtil 1999, hvorefter de årlige antal steg markant (Fig. 1).

I perioden 1952-90 blev der i alt gjort 36 fund af 36 fugle (Tab. A1.1 i Appendiks 1) med flest observationer i yngletiden, heraf 21 fra maj-juni, mens kun to fund er fra november-februar.

Antallet af observationer fortsatte med at stige i

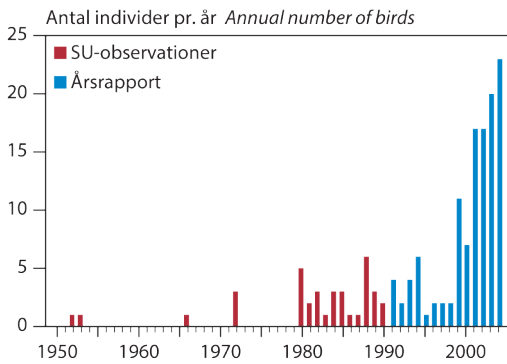

Fig. 1. Årligt antal Sølvhejrer i Danmark 1950-2004. Annual number of Great Egret in Denmark 1990-2004.

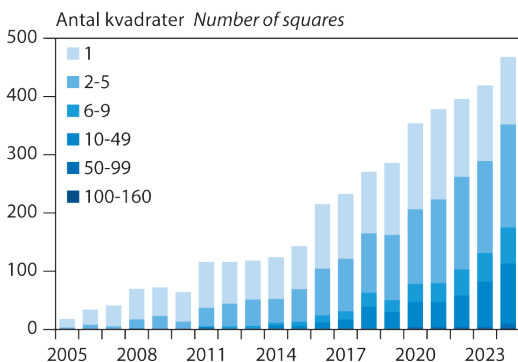

Fig. 2. Udviklingen i antallet af Sølvhejrer i Danmark 2005-24 vist som antallet af 10×10 km kvadrater med arten, baseret på indtastninger i DOFbasen (se tekst). Farverne indikerer det maksimale antal fugle registreret pr. kvadrat.

Development in numbers of Great Egret in Denmark 2005-2024 shown as number of 10×10 km squares with the species. Colours indicate maximum number of birds recorded per square.

de efterfølgende årtier med en gennemsnitlig årlig forekomst på 3-4 individer i 1980'erne og '90'erne, 30 i '00'erne og 617 i '10'erne (Christensen *et al.* 2022).

I perioden 2005-24 steg antallet af observerede Sølvhejrer eksplosivt, særligt siden midten af 2010'erne. Baseret på data fra DOFbasen er antallet af kvadrater med iagttagelser af Sølvhejre mindst en gang i løbet af året, steget gennem hele perioden (Fig. 2). Ligeledes har det maksimale antal individer set på en enkelt lokalitet inden for hvert kvadrat været konstant stigende (Fig. 2, Fig. A1.2 og A1.3 i Appendiks 1).

I perioden 2005-24 var forekomsten af Sølvhejre signifikant stigende i alle regioner (lineær regression, $N = 20$, $P < 0,001$ for alle (A1.3 i Appendiks 1)). I de østlige egne af landet blev der i 2024 set mindst én Sølvhejre i 80-90 % af kvadraterne. Færrest sås i den nordlige region (N) med forekomst i kun godt halvdelen af kvadraterne, og der var stort set ingen observationer fra de centrale dele af Vendsyssel. I de øvrige regioner var der mindst en forekomst i 60-70 % af kvadraterne i 2024; her var de manglende forekomster generelt inde i landet.

Stigningen i perioden 2005-24 var ret ensartet i alle egne af landet (Fig. A1.3 i Appendiks 1).

I Vadehavet begyndte Sølvhejre at optræde regelmæssigt fra og med 1996, men der gik 10 år, inden der regelmæssigt blev set 1-3 individer på flere af lokaliteterne i Vadehavet (Appendiks 2).

Forekomst gennem året

I årene 2021-24 kulminerede antallet i perioden medio september til medio oktober, mens antallet var lavest i yngleperioden, april-juli (Fig. 3). En mindre stigning i antallet sås i starten af marts. I januar 2022 og '23 optaltes henholdsvis 445 og 454 Sølvhejrer. Arten var begge år vidt udbredt i hele landet, men dog fåtallig i det meste af Nordjylland (Fig. 4; kun 2023 er vist). I januar 2023 blev flest fugle registreret i Jylland (280, heraf 68 i Vadehavet), men også pæne antal på Fyn (51) og Sjælland og øerne syd herfor (117). De højeste antal registreredes fra Ringkøbing Fjord mod syd til Vadehavet, ved de sydfynske søer og på Midtsjælland. I oktober 2024 blev der talt i alt 1526 Sølvhejrer, og det var det hidtil højeste antal registreret i Danmark. Der blev talt betydeligt færre i oktober 2022 og '23 (hhv. 882 og 880). Også under oktober-tællingerne var arten vidt udbredt i store dele af landet (Fig. 4); i 2024 med flest registreret i Jylland (819, heraf 259 i

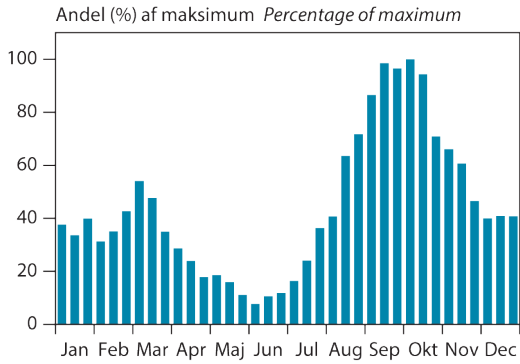

Fig. 3. Fænologi af Sølvhejre i Danmark gennem året for 2021-24 baseret på observationer i DOFbasen. Hver måned er inddelt i tre dekader.

Phenology of Great Egret in Denmark during 2021-2024 shown as 10-day periods per month. Multiple records of the same birds were taken into consideration by using maximum records per 10-day periods per site.

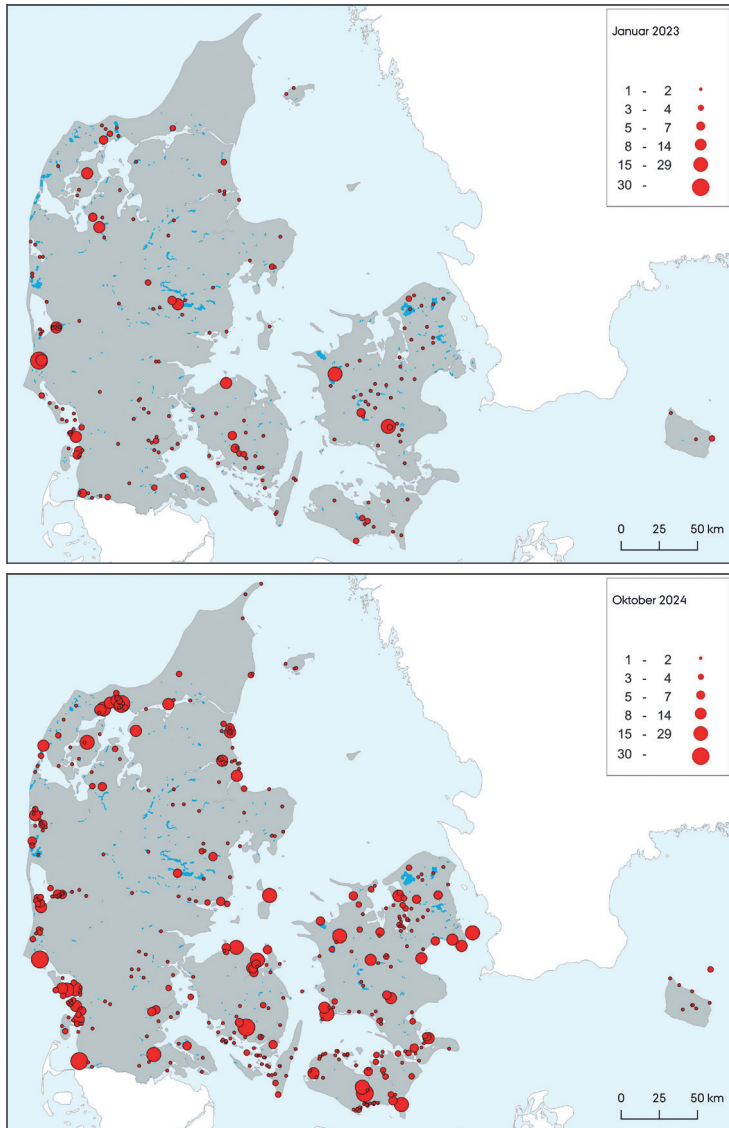

Fig. 4. Fordelingen af Sølvhejrer i Danmark i henholdsvis januar 2023 (øverst, N = 454) og oktober 2024 (nederst, N = 1526).

Distribution of Great Egret in Denmark in January 2023 (top, N = 454) and October 2024 (bottom, N = 1526), respectively.

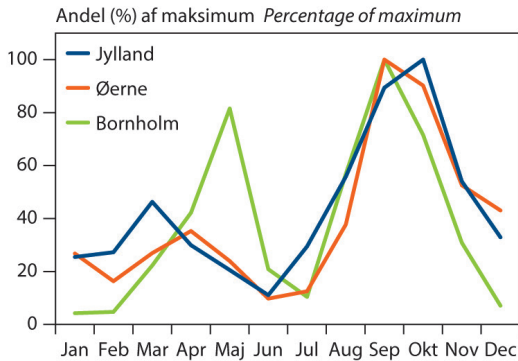

Fig. 5. Forekomst pr. måned af Sølvhejrer i henholdsvis Jylland (blå; gennemsnit af regionerne N, W og C) og på Øerne (orange; gennemsnit af regionerne NE, S og SE) samt på Bornholm (grøn; region E) i 2005-24. For hver måned vises andelen i forhold til måneden med det højeste antal.

Occurrence per month of Great Egret in Jutland (blue), on the islands (orange) and on Bornholm (green) during 2005-2024. For each month, the percentage of the month with the maximum number is shown.

Vadehavet), på Fyn (200) og på Sjælland og øerne syd herfor (495). Som på midvintertællingerne var der kun få Sølvhejrer i Vendsyssel og i de centrale dele af Jylland.

Artens forekomst hen over året er omtrent den samme i Jylland som på Øerne, dog med en tendens til tidligere kulmination om foråret og senere om efteråret i Jylland (Fig. 5). Bornholm adskiller sig fra de øvrige regioner ved nærmest ikke at have vinterfund, mens der derimod ses en top i maj (Fig. 5).

Ved en opdeling af perioden 2005-24 i fire-års-perioder ses det, at antallet af kvadrater med registreringer af Sølvhejre er øget på alle tider af året (Fig. 6A). Endvidere har forekomstmønsteret ændret sig over tid, idet den relative forårsforekomst har været gradvist aftagende (Fig. 6B). Endelig er efterårstoppen i den seneste periode forskudt til september mod tidligere i oktober (Fig. 6).

Overnatningspladser

Egentlige overnatningspladser er først kendt i de seneste år, og to cifrede antal overnattende fugle blev første gang set i august 2016 (Nørresø ved Tønder og Kogleaks i Vejlerne). Den største overnatningsplads er rapporteret fra Vejlerne (Bygholms nordlige rørskov) med 160 den 20. august 2022. Op til 78 overnattende fugle er talt i Tømmerby Fjord 3. marts 2023, også i Vejlerne. I Vestjylland er de største kendte

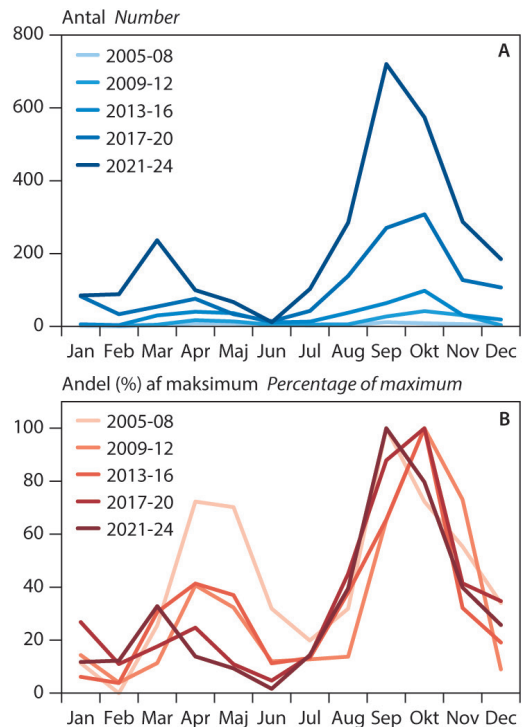

Fig. 6. Fordelingen af sølvhejreobservationer i DOFbasen over året, baseret på summen af maksantal i 10×10 km kvadrater pr. år. Øverst (A) vises antallet af fugle pr. måned og nederst (B) vises summen pr. måned i procent af måneds-maksimum i perioden. *Yearly distribution of Great Egret records in DOFbasen based on the sum of maximum numbers in 10×10 km squares per year. (A) Monthly number of birds and (B) sum of birds per month as a percentage of the monthly maximum in the same period.*

overnatningspladser Skjern Enge (50 den 31. august 2024), Bøvling Fjord (Krogshede 27 den 29. august 2024) og Vest Stadil Fjord (26 den 13. september 2024). Længere mod syd er der registreret store forekomster i tilknytning til Vadehavet, bl.a. ved Skallingen (Lysbjerg 82 den 19. oktober 2024), Margrethe Kog (50 den 23. september 2023) og Mandø (46 den 5. oktober 2024). I den nordøstlige del af Jylland har der ved Lille Vildmose været op til 35 overnattende (16. november 2024), og på Øerne omfatter de største overnatningspladser Piledybet på Langeland (29 den 30. september 2023), Ølseagle Revle (30 den 16. august 2024) og Peberholm (30 den 24. august 2024). Der er givetvis andre store og regelmæssigt benyttede overnatningspladser rundt i landet, som blot endnu ikke er kendte. Når overnatningspladser nemt kan

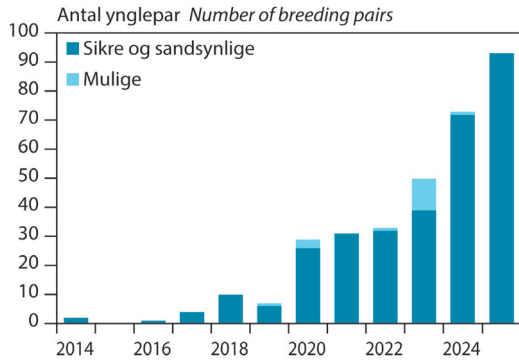

Fig. 7. Årligt antal ynglepar af Sølvhejre i Danmark fra første ynglefund i 2014 til 2025.

Annual number of breeding pairs of Great Egret in Denmark from the first breeding record in 2014 until 2025. Confirmed and probable breeding pairs are shown in dark blue, possible pairs in light blue.

overses, skyldes det bl.a., at fuglene ofte først trækker til overnatningspladsen efter solnedgang og forlader den igen før solopgang (egne observationer).

Yngleforekomst

Første danske ynglefund af Sølvhejre blev gjort i 2014, hvor to par yngede på Saltholm (Jørgensen & Jørgensen 2015). Der blev ikke gjort ynglefund i 2015, men i 2016 blev et par fundet yngende i Vej-

lerne (Nielsen 2017a), og året efter blev der fundet fire reder på samme lokalitet (Nielsen 2017b). Siden er den danske ynglebestand af Sølvhejre vokset næsten hvert år og omfattede i 2025 93 par fordelt på syv kolonier, alle i det nordvestlige Jylland (Tab. A1.2 i Appendiks 1; Fig. 7 og 8). I Vejlerne har arten siden 2016 ynglet hvert år, oftest med kolonier to eller tre steder, og i 2020-25 har der årligt ynglet 20-50 par (Tab A1.2 i Appendiks 1). Ved Nissum Fjord blev det første ynglefund gjort i 2018, og siden har arten ynglet hvert år, primært ved Krogshede (op til ni par) og ved Skærum Mølle (maks. 27 par). På Mors blev Sølvhejre fundet yngende første gang i 2024, hvor 13 par yngede ved Jølby Nor. Omkring Ringkøbing Fjord blev der gjort et ynglefund i Skjern Enge i 2019, men næste ynglefund blev først gjort i 2025 med tre par ved Hegnet på Holmsland Klit.

Uden for det nordvestlige Jylland mellem Vejlerne og Ringkøbing Fjord har arten endnu ikke etableret sig fast som ynglefugl. På Saltholm har der siden første ynglefund i 2014 været 1-2 ynglepar i 2020, og herudover er det eneste ynglefund 1-2 par på Hjortholm ved Samsø i 2023 (Tab. A1.2 i Appendiks 1).

Næsten alle ynglefund i Danmark er gjort i tilknytning til kolonier af Fiskehejre med rederne placeret i træer, men der er enkelte undtagelser. Ved yngleforekomsten i Tømmerby Fjord i Vejlerne i 2020-21 var rederne bygget af tagrør i bunden af rørskoven,

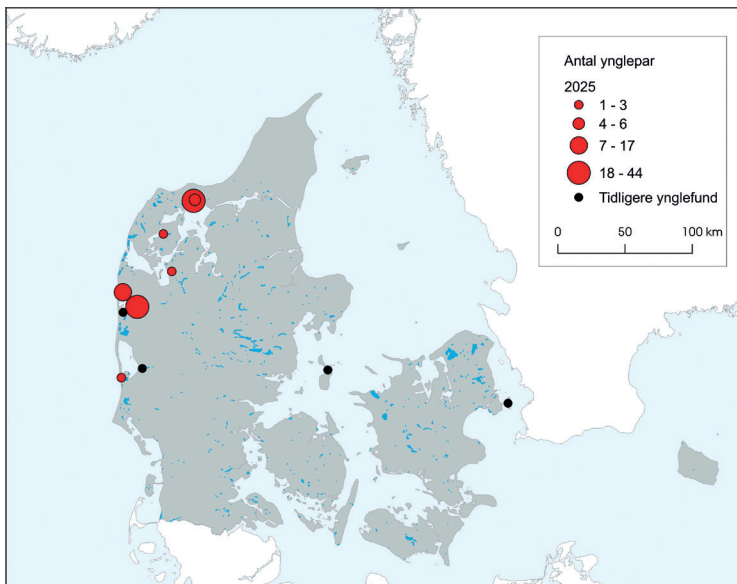

Fig. 8. Den geografiske fordeling af ynglefund af Sølvhejrer i Danmark i 2025. Sorte prikker angiver tidligere yngleforekomster (2014-2024).

Distribution of breeding pairs of Great Egret in Denmark. Numbers of breeding pairs in 2025 are shown in red and former breeding sites (2014-2024) in black.

samt i pilebuske i rørskov omkring fjorden. Der var solitære par to steder og andre steder mellem 2 og 10 par sammen. Der var ingen Fiskehejrer knyttet til disse ynglefugle. Ynglefundet fra Skjern Enge i 2019 drejede sig om en rede placeret i rørskov. I 2022 og '23 ynglede op til seks par i mindre trægrupper ved Højstrup i Vejlerne, og i 2024 og '25 ynglede op til seks par i grantræer på Skårup Odde i Vejlerne. I begge tilfælde uden, at der var Fiskehejrer tilknyttet.

De seneste år har der optrådt Sølvhejrer i store dele af landet gennem hele yngletiden. Dette drejer sig formentlig primært om ikke-ynglende fugle, idet Sølvhejrer først formodes at yngle, når de er to år gamle (Cramp 1977, McCrimmon Jr. *et al.* 2020), men arten kan også være overset som ynglefugl.

Genfund af ringmærkede fugle

Frem til juni 2024 er 13 Sølvhejrer mærket i udlandet blevet genfundet i Danmark (Fig. 9). Alle er mærket som unger, hhv. i Litauen (6), Letland (2), Polen (2), Belarus (1), Sverige (1) og Holland (1). En fugl (kun mærket med metalring) blev fundet død, mens de øvrige genfund drejede sig om aflæsning af farvemærkede individer. To af de 12 farvemærkede fugle er set flere gange, den ene både vinter og forår, den anden sås forår og efterår. I alt er der syv genfund fra september-november, to fund fra december-februar og seks fund fra marts-april. De fleste fugle er genfundet i den østlige del af landet, og kun to genfund er fra Jylland (Fig. 9).

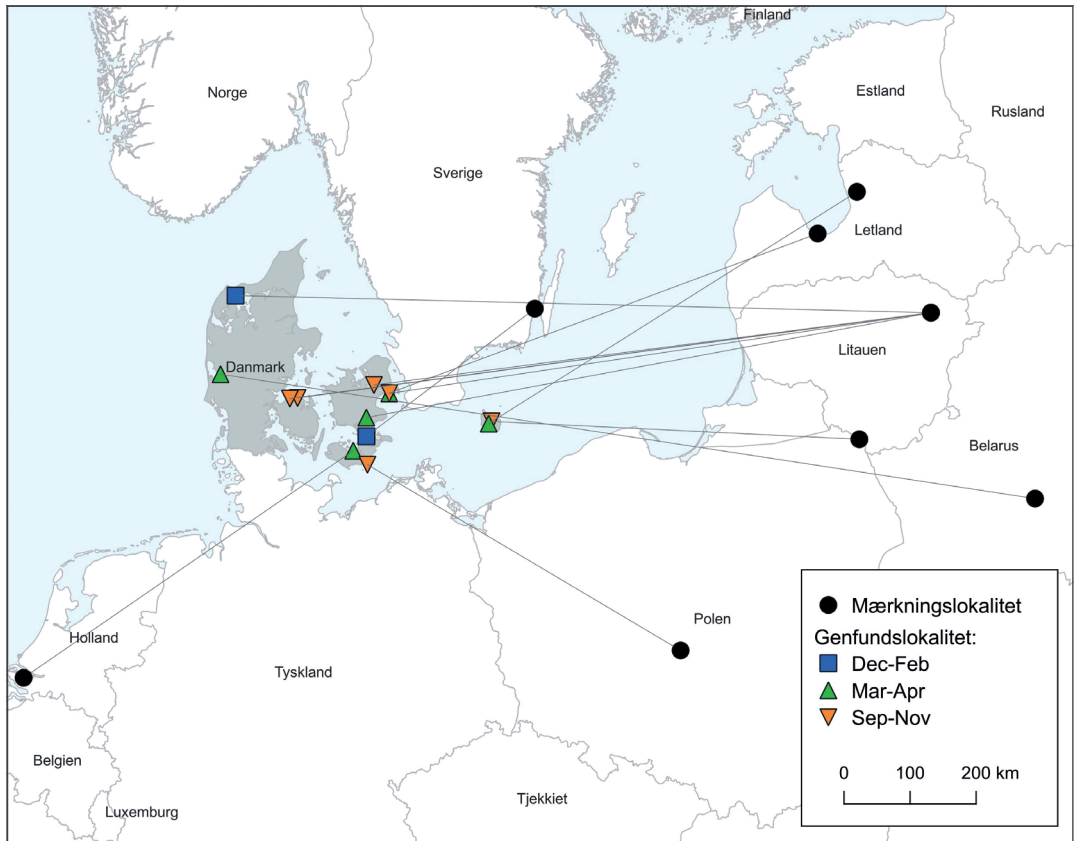

Fig. 9. Kort over mærknings- og genfundsteder for Sølvhejrer i Danmark. To individer er aflæst flere gange, og her er kun første genfund vist.

Map of ringing (black) sites and recovery sites (blue, green and orange) for Great Egret recovered in Denmark. For two individuals that were recorded multiple times, only the initial record is shown.

Træk af Sølvhejre

Trækforekomster af Sølvhejrer i Danmark har en forårstop i marts-maj og en langt større efterårstop i september-oktober med mindst dobbelt så mange trækkende fugle i hver dekade som om foråret (Fig. 10). Den bemærkelsesværdige top medio oktober skyldes et meget stort træk den 14.-16. oktober 2024 (bl.a. 30 ved Blåvand, 14 ved Rømmø og 13 over Ertholmene). På de samme dage trak også 46 Sølvhejrer ved Falsterbo i Sverige (www.falsterbofagelstation.se).

Trækket kan foregå meget koncentreret i løbet af kun få dage, hvilket fx observeredes i 2020 med et meget stort træk i dagene 27.-28. september, især ved Østersøkysten (25 Møn, 25 Bornholm, 19 Amager og 16 Langeland). De samme to dage sås også et koncentreret træk af arten ved Falsterbo, med rekordhøje 101 trækkende 27. september og 21 dagen efter.

Om foråret (marts-maj) er 57 % af alle trækkende individer registreret flyvende mod nordøst eller øst (Fig. 11). Om efteråret (september-oktober) er 56 % af alle trækkende individer registreret som flyvende mod syd og sydvest (Fig. 11).

De største forekomster af Sølvhejre i Danmark

Vadehavet og Vejerne er områderne med de markant største forekomster af Sølvhejre i Danmark

(2018-24). Specielt i Vadehavet, der dækker over et stort geografisk område, kan det dog være svært at få et overblik over det faktiske antal fugle, men området har formentlig de senere år huset mere end 150 fugle fra august til november. Under de koordinerede totaltællinger i Vadehavet i september blev der registreret 21 Sølvhejrer i 2014, 131 i 2018 og 263 i 2024. I Vejerne er der som nævnt talt op til 160 Sølvhejrer på overnatningsplads.

Strækningen langs vestkysten af Jylland fra grænsen i syd mod nord til Ulvedybet rummer mange attraktive områder for arten udover de allerede nævnte (bl.a. Filsø, Værnengene, Skjern Enge og andre lignende vådområder). Lidt længere inde i landet er der registreret op til 42 fugle ved Skallesø vest for Flyndersø. Mindre talrigt forekommer arten i det østlige Jylland, hvor de bedste lokaliteter fra nord mod syd er Lille Vildmose (op til 35), Årslev Engsø (op til 23) og Klosterkær (op til 46). I den sydøstligste del af Jylland er der i området omkring Hostrup Sø og Lille Søgaard Sø registreret op til 49.

På Fyn er det især Brændegård Sø, der ofte har høje antal (maks. 44), men også på flere andre lokaliteter er der registreret > 20 fugle. På Vestsjælland er de bedste lokaliteter Gyrstinge Sø og området omkring Tissø og Lille Åmose, hvor der i sidstnævnte områder mak-

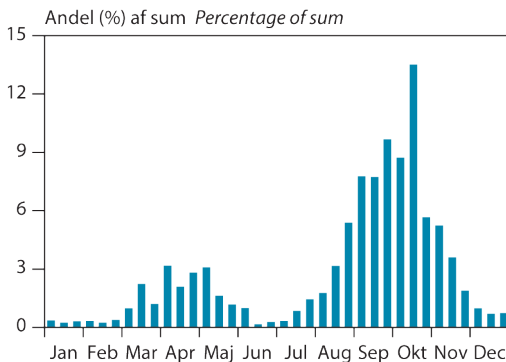

Fig. 10. Fænologi for trækkende Sølvhejrer i Danmark i årene 2018-24 vist i 10-dagesperioder som procent af det totale antal trækkende Sølvhejrer gennem året og baseret på 4750 observationer fra DOFbasen, hvor individer trækkende til/fra overnatning og dobbeltobservationer (fra samme sted og dato) er udeladt.

Phenology of migrating Great Egret in Denmark during 2018-2024 shown in 10-day periods as a percentage of the total number of migrating Great Egrets throughout the year (N = 4750). Individuals migrating to/from night roosts and multiple records from the same site on the same date are omitted.

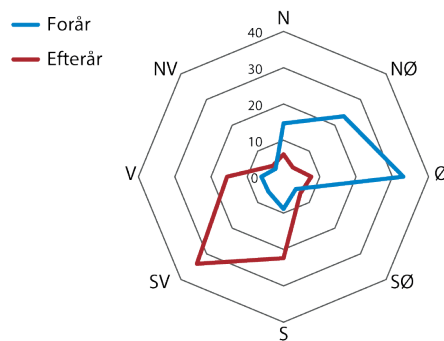

Fig. 11. Trækretninger for Sølvhejrer i Danmark 2018-24 henholdsvis forår (marts-maj) og efterår (september-oktober) opgjort som procentdele i otte kompasretninger. Baseret på data fra DOFbasen og rummer kun individer med trækretninger, der ikke er anført med træk til overnatning, rast eller lignende. N = 3828.

Migration direction of Great Egret in Denmark 2018-2024 in spring ('Forår': March-May) and autumn ('Efterår': September-October) given as percentages in eight compass directions. Only individuals with migration directions not listed as being associated with night roosts, resting sites or similar are shown. N = 3828.

smalt er registreret 125 i december 2024. På Sydsjælland var der i efteråret 2021 en stor flok på op til 64 ved Broksø Enge, og fra Lolland-Falster stammer de største observationer fra Maribosøerne (op til 49) og Bøtø Nor (41). I Nordsjælland er de bedste lokaliteter Selsø Sø og Holløse Bredning (med op til henholdsvis 25 og 19 registreret). Området omkring Amager og Saltholm har flere gange huset over 20, med maks. 44 den 26. august 2023.

På Bornholm er der set over 20 enkelte gange med den største observation på 26 den 10. september 2019 ved Sose. Generelt foreligger der færre store observationer fra øen sammenlignet med resten af landet.

Diskussion

Antallet af observationer af Sølvhejrer i Danmark er steget for hvert årti siden de første fund i midten af 1900tallet, og antallet af observationer er nu så stort, at det i flere år har været nærmest umuligt at opgøre årlige totaler. Med anvendelse af maksimumforekomsten i alle egne af landet kan vi alligevel vise, at Sølvhejren gradvist ses i en større del af landet og i stadigt større antal. Forekomsten er nærmest identisk stigende i alle regioner, med en national maksimumforekomst på mere end 1500 fugle registreret ved den koordinerede optælling af vandfugle i oktober 2024. De antal, vi har opgjort for to forudgående år i januar 2022 og '23 (henholdsvis 445 og 454) og oktober de samme år (henholdsvis 882 og 880), er noget lavere, end de der blev opgjort for de samme måneder og år i årsrapporterne fra DOFs Rapportgruppe (fx 7-800 om vinteren og knap 1400 i oktober 2023; Christensen & Christophersen 2024). Det skyldes dels, at vi benytter en kortere periode til opgørelsen (NOVANA-tælleweekenden +/- 7 dage) og kun medtager rastende fugle, hvorved vi i større omfang undgår fugle, der måtte flytte sig mellem lokaliteter. De her opgjorte landsbestande giver således et mere konservativt øjebliksbillede for hvor mange fugle, der på samme tid opholder sig i landet, og giver måske en mere reel bestandsopgørelse. De bearbejdede, totale antal indikerer en stadigt stigende bestand, og det må formodes, at antallet vil stige endnu mere i de kommende år.

Frem til begyndelsen af 1900tallet gik den europæiske bestand af Sølvhejre tilbage, hvorefter nedgangen vendte til en markant fremgang. Ławicki (2014) har givet en detaljeret beskrivelse af den historiske

udvikling for arten og skriver bl.a., at arten i midten af 1800tallet formentlig var almindelig i det centrale Europa med et kerneområde i Ungarn og Ukraine, altså helt som i dag. Forekomster nord for yngleområdet i den periode var velkendte, men dog ikke så nordligt som Danmark. I anden halvdel af 1800tallet havde udbredelsen af jagtgeværer og interessen for at anvende fjer fra bl.a. Sølvhejre i modeindustrien (pynt på damehatte) store konsekvenser for sølvhejrebekendelsen, som reduceredes markant. Den massive tilbagegang var en af årsagerne til, at International Council for the Protection of Birds (nu BirdLife International) blev etableret i 1922 (Meltofte & BirdLife International 2022).

Ifølge Ławicki (2014) nåede bestanden et minimum i begyndelsen af 1900tallet med blot 25 par i Ungarn og med mindre bestande langs Donau og i det sydlige Rusland. Bestanden begyndte at stige i 1930'erne og '40'erne, hvorefter både bestand og udbredelsesområde øgedes, og fra 1970'erne sås stigende forekomster i Nord- og Vesteuropa. Denne forøgede forekomst førte først til ekspanderende bestande i yngleområderne i Ungarn, Ukraine og Østrig og siden til kolonisering af andre europæiske lande (Lensink & van Els 2023, Birdlife International 2025) med de første ynglefund i Belarus i 1994, Letland 2000, Litauen 2005, Estland 2008, Gotland i Sverige 2012 (Ławicki 2014) og Finland 2018 (Yle 2018). I Rusland ynglede arten så nordligt som Ladoga-søen i 2020 (Kouzov *et al.* 2022). Sydvest for Danmark blev de første ynglepar konstateret i Holland allerede i 1978 (Ławicki 2014) og i 2012 i Belgien, Tyskland og England (Lensink & van Els 2023). I disse lande har etableringsmønsteret oftest været, at der først er set et stigende antal fugle med en stigende opholdstid, og siden er der konstateret yngel i landet, hvilket fx er beskrevet fra Holland (Voslamber *et al.* 2010), ligesom det er sket i Danmark.

Den meget hurtige bestandsstigning og udvidelse af yngleområdet menes at have flere årsager. Foruden den oplagte positive effekt af øget beskyttelse vurderes klimatiske forhold at have haft en effekt både i og uden for yngletiden. Det mildere klima har påvirket både trækruter, overvintringskvarterer og formentlig også dødeligheden, ligesom etablering af rismarker og kunstige reservoirer i Sydeuropa har begunstiget arten (Ławicki 2014, Paquet 2020). Fourageringsbetingelserne menes desuden at have ændret sig som følge af eutrofiering og overfiskning af store rovfisk, der har resulteret i flere mindre fisk, som er en vigtig

fødekilde for Sølvhejre (Ławicki 2014). Desuden er der flere eksempler på, at arten er begyndt at fouragere i terrestriske habitater, hvor den primære fødekilde er sydmarkmus *Microtus arvalis* (Lensink & van Els 2023). Denne ekstra fødekilde kan have skabt mulighed for at overleve vintrene i koldere områder (Lensink & van Els 2023). Der er ikke gennemført studier af hverken artens fødeemner eller fourageringshabitat i Danmark, men bl.a. fra vadehavsregionen har vi en række eksempler på, at arten også her er begyndt at fouragere i mere terrestriske habitater (egne observationer).

De generelt mildere vintre har med stor sandsynlighed begunstiget artens vinterforekomst i Danmark, og som ynglefugl har arten spredt sig hurtigere mod nord end tidligere forudsagt (Huntley *et al.* 2007, Žalakevičius *et al.* 2012). I det nordvestlige Rusland er det vist, at yngleforekomsten er relateret til tidspunktet for tøvejr i starten af april (Kouzov *et al.* 2022). Vintrene i Danmark er betydeligt mildere end i Rusland, og ifølge DMIs klimanormaler for 1991-2020 ligger middeltemperaturen for alle årets måneder normalt over frysepunktet (www.dmi.dk). Dermed har vintrenes og forårets kulde i Danmark næppe været en væsentlig begrænsende faktor for artens etablering som ynglefugl her i landet.

Fænologiundersøgelserne viser, at hovedparten af Sølvhejrerne i Danmark er trækgæster med flest fugle i september-oktober, hvorefter antallet aftager om vinteren og frem til foråret, formodentligt fordi fuglene trækker videre og senere returnerer til deres yngleområder. I yngletiden (april-juli) ses færrest fugle. På de vest- og nordjyske overnatningspladser topper antallet af fugle tidligere på efteråret (august-september), hvilket måske skyldes, at det hovedsageligt drejer sig om lokale ynglefugle og deres afkom. Overnatningspladserne i dette område er alle i nærheden af artens primære ynglelokaliteter.

Fænologien på Bornholm er anderledes end i det øvrige land, idet der ses mere markante toppe i henholdsvis maj og september, hvilket formentlig afspejler relativt kortvarige ophold på øen i forbindelse med trækket mellem yngleområder og overvintringsområder. Opgørelsen over antallet af Sølvhejrer i Danmark pr. måned i de seneste 20 år viser, at antallet steg markant fra fire-års-periode til fire-års-periode for alle årets måneder (Fig. 6A). I 2005-08 var der en relativt større andel af fugle i april-maj sammenlignet med de fire følgende perioder, men i alle perioder blev der registreret flest fugle i september-oktober. Dette kan

måske skyldes, at fuglene i den tidlige periode i højere grad har været ikke-ynglende fugle fra de sydlige bestande, hvorimod de i dag i formentlig kommer fra ynglebestandene længere mod øst, vurderet ud fra genfund af ringmærkede fugle.

Sølvhejren forekommer i stort set alle typer af vådområder i Danmark. DOFbasen og NOVANA-programmets tællinger viser, at Vejlerne og Vadehavet længe har været de bedste områder for arten i Danmark, og det er fortsat i disse områder, de største forekomster ses. Maksimumforekomsterne viser dog, at store flokke kan ses i mange egne af landet med flest i områder langs den jyske vestkyst, men også ved søer inde i Jylland og ved søer og moser på Øerne. Arten er med andre ord blevet lokalt almindelig i det meste af landet.

Sølvhejren som dansk ynglefugl

Sølvhejren kan nu betragtes som fast dansk ynglefugl med hovedparten af bestanden i det nordvestlige Jylland, hvor specielt Vejlerne og Nissum Fjord er vigtige yngleområder, og hvor både antallet af kolonier og antallet af par fortsat stiger. Det er sandsynligt, at arten i de kommende årtier vil sprede sig som ynglefugl i Danmark, og at nye ynglebestande vil opstå i områder, hvor arten allerede nu optræder hyppigt og i eksisterende kolonier af Fiskehejre, hvilket også kendes fra andre lande (Ławicki 2014). Kolonisering nær en nærtbeslægtet art med tilsvarende krav til rede og føde kan være en fordel for en art under etablering i et nyt og ukendt område, og et studie i Polen fandt ikke tegn på, at konkurrence om fx føde påvirkede ynglesuccesen i blandede kolonier (Zbyryt *et al.* 2023).

Oprindelse af træk- og vintergæster

En analyse af Sølvhejrer ringmærket i det centrale Polen i perioden 2002-17 viser, at disse altovervejende trækker i en vestlig retning med de fleste vinterfund i Holland (Włodarczyk *et al.* 2020). Samme mønster, med en trækretning mellem vest og vestsydvest, ses for Sølvhejrer mærket i de baltiske lande og Belarus (Spina *et al.* 2022). Dette stemmer fint overens med genfundene af mærkede Sølvhejrer her i landet, hvor næsten alle er mærket i landene øst for Danmark efter at have trukket i retninger mellem sydvest og nordvest.

Sølvhejrer mærket i Frankrig trækker derimod i høj grad mod nord og nordøst med en del genfund i England, Holland og Nordtyskland formentlig for at

overvintre i mildere, kystnære og føderige områder (Klaassen 2012, Holt 2013, Spina *et al.* 2022). Det er muligt, at samme mønster gælder for nogle af de hollandske fugle, hvilket kunne forklare det ene genfund af en hollandsk mærket fugl i Danmark.

Da langt de fleste genfund af Sølvhejrer i Danmark er aflæsninger af farveringmærkede fugle, afspejler de selvfølgelig generelt, hvor der bliver foretaget farveringmærkning af arten, men trods farvemærkning af Sølvhejre i andre lande, fx Frankrig, Østrig og Ungarn, er næsten alle danske genfund fra øst. Det indikerer, at hovedparten af de Sølvhejrer, der optræder i Danmark i trækperioderne og om vinteren, stammer fra de stigende bestande af Sølvhejrer i Estland, Letland, Litauen, Belarus, Polen og det vestlige Rusland.

Denne viden om oprindelse og trækruter for de Sølvhejrer, der ses i Danmark, understøttes af observationer af trækkende Sølvhejrer. Data fra DOF-basen viser, at 57 % af de trækkende fugle fløj mod øst/nordøst om foråret, hvilket må antages at være

mod yngleområderne. Tilsvarende sås 56 % af alle efterårstrækkende Sølvhejrer flyve i syd- og sydvestlig retning. Der er endnu ikke foretaget ringmærkning af Sølvhejrer i Danmark, og det vides derfor ikke, i hvilket omfang de danske ynglefugle er trækfugle.

Sølvhejren er en succesrig art i den danske og nord-europæiske natur. Den lader til at være kommet for at blive, og det bliver interessant at følge bestandsudviklingen fremover. Sølvhejrens fortsatte fremgang i Danmark vil formodentlig kunne følges med systematiske tællinger af kolonierne, data fra DOF-basen og optællinger under NOVANA-programmet. Det forekommer oplagt at påbegynde ringmærkning med farveringe samt GPS-mærkning for at få viden om træk- og rastebevægelser samt demografiske informationer. Fortsætter ynglebestanden sin ekspansion nordpå, er det sandsynligt, at også finske og svenske fugle i stigende omfang vil optræde i Danmark.

I fremtiden kan vi måske også forvente at få andre nye ynglende hejrearter i Danmark. Frem til omkring

Udenfor Vadehavet er Danmarks suverænt største forekomster af Sølvhejrer registreret i Vejlerne i Thy med op til 160 overnattende fugle og op til 50 ynglepar. Foto: Henrik Haaning Nielsen.

årtusindeskiftet var Silkehejre *Egretta garzetta* nogenlunde lige så hyppigt forekommende som Sølvehjre i den danske natur; begge var fåtallige, men i fremgang, og det var dengang svært at spå om de to arters fremtidige forekomst i Danmark. Udviklingen har dog været helt forskellig for de to arter, idet Silkehejren ganske vist er blevet mere hyppig, men slet ikke i samme grad som vi har set det for Sølvehjren. Silkehejren har spredt sig fra de oprindelige yngleområder ved Middelhavet mod nord igennem de vestligste dele af Vesteuropa (primært i Frankrig, på De Britiske Øer og i Holland), men har kun i mindre grad udvidet yngleområdet nordpå i Central- og Østeuropa (Herrando 2020). Den forekommer fortsat kun fåtalligt i Danmark, primært om sommeren (Christensen *et al.* 2022). Purpurhejre *Ardea purpurea* gik indtil omkring 1990 tilbage i Holland, men siden er antallet flerdoblet, og i 2024 var der 1420-1475 ynglepar i landet (Sovon 2026). Kohejre *Bubulcus ibis*, der også har øget sin forekomst i Danmark gennem de seneste årtier, om end den fortsat er sjælden (Christensen *et al.* 2022), har ligeledes ekspanderet mod nord i Vesteuropa gennem de seneste årtier (Gargallo 2020). Arten yngler nu så nordligt som i Holland, hvor bestanden er vokset fra nogle få par i 2021-23 til 41 par i 2024 (Sovon 2026). Da Kohejren har vist særligt gode evner til at kolonisere nye områder (Daniel *et al.* 2022), er det ikke utænkeligt, at den snart vil nå Danmark og sprede sig her i landet.

Tak

Alle observatører, der bidrager til DOFbasen og NOVANA-tællinger takkes for deres observationer. Rune Sø Nergaard fra Sjældenhedsudvalget takkes for hjælp til opgørelse af den endelige fundliste i artens danske SU-periode. Ringmærkningsadministrationen på Statens Naturhistoriske Museum takkes for at have leveret genfundsdata. Jørgen Staarup Christensen samt de to referees, Michael Grell og en anonym, takkes for mange gode kommentarer og forslag til forbedringer af manuskriptet. Endelig takkes Nick Quist og David B. Collinge for korrektion af vores engelske tekster. Databearbejdning og skrivning af artiklen er, når der ses bort fra bearbejdning af NOVANA-tællingerne, udført som et vidensopbygningsprojekt under en rådgivningskontrakt om forvaltning af fugle i Danmark. Begge dele finansieres af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø.

Summary

Changes in distribution and abundance of Great Egret in Denmark

The Great Egret *Ardea alba* was historically a rare species in Denmark. Although the first individual was recorded in 1952, the species remained scarce with few but slowly in-

creasing annual observations until the late 1990s (Fig. 1). Great Egrets occurred more frequently from then on, with numbers rising so sharply from 2015 that annual totals became difficult to compile. Here, we describe trends in abundance and distribution based on records submitted to BirdLife Denmark's national database (DOFbasen), mapped onto a national grid of 10 × 10 km cells and summarised using the maximum number of birds recorded per cell (Fig. 2).

The species is now recorded year-round, with a strong autumn peak and a smaller spring peak (Fig. 3). Using coordinated waterbird counts from the national monitoring programme (NOVANA), we estimated midwinter and October (i.e. peak numbers) numbers of Great Egret in Denmark. The highest counts were 1526 birds in October 2024 and 454 individuals in January 2023 (Fig. 4).

Geographical variation in phenology was minor (Fig. 5). Seasonal patterns have shifted slightly over the past two decades, with a relatively higher proportion of spring records during 2005-08 compared with 2021-24 (Fig. 6).

The most important areas for staging Great Egrets were the Wadden Sea (southwest Denmark) and Vejlerne (northwest Denmark), although large concentrations were regularly seen in most parts of the country.

The Great Egret was first recorded breeding in Denmark in 2014 and has since become a regular breeder, reaching 93 pairs recorded in 2025 (Fig. 7). Most nests were in trees within Grey Heron *Ardea cinerea* colonies. The main breeding area is in north-western Jutland, with the largest colonies near Vejlerne (Fig. 8).

Resightings and recoveries of birds in Denmark ringed abroad show that most birds originated east of Denmark (12 out of 13 individuals; Fig. 9). Birds observed in Denmark on direct migration also reflect this pattern (Fig. 10), with movements predominantly W/SW in autumn and NE/E in spring (Fig. 11).

Numbers of Great Egret are likely to continue the increase because the species seems unlimited by habitat availability, while the trend for milder winters will likely result in greater numbers of wintering individuals.

Referencer

- BirdLife International 2025: https://birdlifedata.blob.core.windows.net/sub-global/3728_ardea_alba.pdf (besøgt 8. april 2025).
- Brandt, H. & M. Lund 1953: Stor Silkehejre (*Egretta a. alba* (L.)), ny for Danmark. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 47: 257-259.
- Christensen, H.Ø. 1954: Stor Silkehejre (*Egretta a. alba*) fra Silkeborgegnen. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 48: 130.
- Christensen, J.S. & H. Christophersen 2024: Fugle i Danmark 2023. I: Fugleåret 2023: 11-132. – Dansk Ornitologisk Forening.
- Christensen, J.S., T.H. Hansen, P.A.F. Rasmussen, T. Nyegaard ... & T. Bregnballe 2022: Systematisk oversigt over Danmarks fugle 1800-2019. – Dansk Ornitologisk Forening.
- Cramp, S. (red.) 1977: Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa. Volume I. – Oxford University Press, London.
- Daniel, T.D.C., C. Mota-Vargas & O. Rojas-Soto 2022: Geographic and Ecological Invasion of the Cattle Egret (*Bubulcus I. ibis*)

- In The Americas and Its Current Seasonal Patterns. – Preprint <https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-1340663/v1>
- Frich, A.S. & L. Nordbjærg 1992: Sjældne fugle i Danmark og Grønland i 1990. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 86: 107-122.
- Gargallo, G. 2020: *Bubulcus ibis* Cattle Egret. In: V. Keller, S. Herrando, P. Voříšek *et al.*: European Breeding Bird Atlas 2. – European Bird Census Council & Lynx Edicions, Barcelona.
- Garthe, S., V. Peschko, D.A. Fifield, K. Borkenhagen, T. Nyegaard & J. Dierschke 2024: Migratory pathways and winter destinations of Northern Gannets breeding at Helgoland (North Sea). – J. Ornithol. 165: 869-880.
- Hagemeijer, W.J. & M.J. Blair 1997: The EBCC atlas of European breeding birds. – Poyser, London.
- Heldbjerg, H., T. Nyegaard, P. Clausen, R.D. Nielsen & A.D. Fox 2025: Citizen science data confirm that expanding non-breeding distributions of goose and swan species correlate with their increasing abundance. – Ibis 167: 88-96.
- Herrando, S. 2020: *Egretta garzetta* Little Egret. In: V. Keller, S. Herrando, P. Voříšek *et al.*: European Breeding Bird Atlas 2. – European Bird Census Council & Lynx Edicions, Barcelona.
- Holt, C. 2013: The changing status of the Great White Egret in Britain. – British Birds 106: 246-257.
- Huntley, B., R.E. Green, Y.C. Collingham & S.G. Willis 2007: A climatic atlas of European breeding birds. – Lynx.
- Jørgensen, M.F. & M. Jørgensen 2015: Sølvhejre ynglende på Saltholm 2014 – første ynglefund i Danmark. I: Fugleåret 2014: 139-140. – Dansk Ornitologisk Forening.
- Klaassen, O. 2012: Increase of wintering Great White Egrets *Casmerodius albus* in The Netherlands as shown by diurnal counts and roost counts. – Limosa 85:82-90 (på hollandsk med engelsk resumé).
- Kouzov, S.A., V.M. Khrabry, S.V. Lukyanov, A. Kravchuk ... & E.V. Abakumov 2022: Breeding Expansion of the Great Egret (*Casmerodius albus*, Ciconiiformes, Ardeidae) in Northwestern Russia. – Biol. Bull. Russ. Acad. Sci. 49: 1681-1703.
- Lange, P. (red.) 2005: Fugle i Danmark 2003. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 99: 127-161.
- Ławicki, Ł. 2014: The Great White Egret in Europe: population increase and range expansion since 1980. – British Birds 107: 8-25.
- Lensink, R. & P. van Els 2023: Wintering Great White Egrets *Ardea alba* in a riverine area in the Netherlands. – Bird Study 70: 215-226.
- McCrimmon Jr., D.A., J.C. Ogden, G.T. Bancroft, A. Martínez-Vilalta ... & P.F.D. Boesman 2020: Great Egret (*Ardea alba*), version 1.0. In Birds of the World (S.M. Billerman ed.). – Cornell Lab of Ornithology, Ithaca, NY, USA.
- Meltofte & BirdLife International 2022: Hundrede års international fuglebeskyttelse. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 116: 33-44.
- Nielsen, H.H. 2017a: Første ynglefund af Sølvhejre i Nordjylland. – Nordjyllands Fugle 2016: 24.
- Nielsen, H.H. 2017b: Sølvhejrekoloni opdaget i Vejlerne. – Pandion, Dansk Ornitologisk Forening.
- Nielsen, R.D., T.E. Holm, P. Clausen, J. Sterup ... & K.A. Møllerup 2024: Fugle 2018-2023. – Videnskabelig rapport fra DCE nr. 633.
- Nyegaard, T. 2025: Projekt truede og sjældne ynglefugle. I: Fugleåret 2024: 287-288. – Dansk Ornitologisk Forening.
- Paquet, J.-Y. 2020: *Ardea alba* Great White Egret. In: V. Keller, S. Herrando, P. Voříšek *et al.*: European Breeding Bird Atlas 2. – European Bird Census Council & Lynx Edicions, Barcelona.
- Sovon 2026: www.sovon.nl (besøgt 15. januar 2026).
- Spina, F., S.R. Baillie, F. Bairlein, W. Fiedler & K. Thorup 2022: The Eurasian African Bird Migration Atlas. – EURING/CMS.
- Voslamber, B., M. Platteeuw, M. & M.R. van Eerden 2010: Individual differences in feeding habits in a newly established Great Egret *Casmerodius albus* population. – Ardea 98: 355-363.
- Włodarczyk, R., D. Szafara, K. Kaczmarek, T. Janiszewski & P. Minias 2020: Migratory behaviour and survival of Great Egrets after range expansion in Central Europe. – PeerJ, 8, e9002.
- Yle 2018: Typically-tropical great egret nests in Finland for first time. – <https://yle.fi/a/3-10341147>
- Žalakevičius, M., V. Stanevičius, S. Švažas & G. Bartkevičienė 2012: The importance of potential impact of climate change on bird species composition in designing effective ways of bird protection and management. – J. Environ. Eng. Landsc. Manag. 20: 138-146.
- Zbyryt, A., C. Mitrus & G. Neubauer 2023: Productivity of the Great Egret (*Ardea alba*) and Grey Heron (*A. cinerea*) in mixed heronries in Poland and behavioral response of fledglings to a drone. – Ornis Fennica 100: 144-158.
- Appendiks 1: <https://pub.dof.dk/link/2026.2.1.appendiks1>
Appendiks 2: <https://pub.dof.dk/link/2026.2.1.appendiks2>
- Forfatterens adresse:
Rasmus Due Nielsen, Jacob Sterup, Thomas Bregnballe, Preben Clausen, Claus Lunde Pedersen, og Henning Heldbjerg, Institut for Ecoscience, Aarhus Universitet, C.F. Møllers Allé 8, 8000 Aarhus C
Timme Nyegaard, Vesterbrogade 140, 1620 København V
Ole Amstrup, Højallé 9, Lyne, 6880 Tarm
Henrik Haaning Nielsen, Avifauna Consult, Frimervej 16, 7742 Vesløs